

ጥርጣን ምእታው

ናይ አውስትራሊያ ሓላዊ ሰብዓዊ መሰላት ኮሚሽን ብዘይተፅእኖ ብባዕሉ ዝመሓዳደር ክፍሊ ከምዝኾነ እሞ ዘይሕጋዊ ብዝኾነ ናይ ጾታ ምፍላይ፣ ዓሌት፣ ኣካለ ጉዳዮታት ብምዃን ፈሊኻ ከምኡ'ድማ ብዕድመ ፈሊኻ ኣድልዎ ምፍጣር፣ ናብ ILO III ኣድልዎ ፈጠራ ሰብዓዊ መሰላት ብምጥሓስ ንዝቐርቡ ቅሬታታት መርጫሩ ኣፃሪዩ መፍትሒ ይሕብ እዩ።

እንታይ ዓይነት ቅሬታ ከተእትዉ ከምትኽእል

- **ብጾታ ኣድልዎ ፈጠራ፡** በዚ ዝኾተት፡ ርክብ ስጋ፣ ጾታ ምፍላይ፣ ለውጢ ጾታ፣ ጥንስቲ ብምዃን፣ ብሓዳር ወይኻዓ ኮነታ ርክብ፣ ጡብ ምጡብ፣ ሓላፍነት ስድራቤትን ዓይነት ርክብ ስጋ ኣፈጻጽማ ዝምልከት ንዝፍጠር ርክብ ስጋዊ ምፍርራሕ ወይኻዓ ኣድልዎ ምፍጣር ዘኾተተ እዩ።
- **ብኣካለ ጉዳዮታት ምዃን ኣድልዎ ፈጠራ፡** በዚ ዝኾተት፡ ኣካላዊ፣ ፍልጠት፣ ስሚዒታዊ፣ ብምምሃርን ስነ- ኣእምሮ ጉዳዮታት ምዃን፣ ሕማም ወይኻዓ ዘይጥዑይ ምዃን፣ ኮነታ ጥዕና፣ ምስ ሥራሕ ዝተዛመደ ጉዳዮታት፣ ኣብዝሃለፈ፣ ሕጂን ንቐድሚት ንዝህልዉ ኣካለ ጉዳዮታት ምዃን ከምኡ'ውን ሓገዝ ንኣካለ ጉዳዮታት ምርኻብ፣ ምስ እንስሳት ዝተዛመደ ውህብቶ ሓገዝ ብዝህብ ኣካለ ጉዳዮታት ሰብ ኣድልዎ ፈጠራ ዘኾተተ እዩ።
- **ብዓሌት ፈሊኻ ኣድልዎ ፈጠራ፡** በዚ ዝኾተት፡ ዓሌት፣ ሕብረ ቆርባታ፣ ብትውልዲ መበቀሎ፣ ዝመጸሉ ሃገር ወይኻዓ ዓሌትን ኮነታ ስደተኛ ተበጊስካ ምፅላእን ኣድልዎ ፈጠራ ዘኾተተ እዩ።
- **ብዕድመ ፈሊኻ ኣድልዎ ፈጠራ፡** በዚ ዝኾተት፡ መንእሲዮት ወይኻዓ ብዕድመ ሽማግሌ ምዃን ተበጊስካ ኣድልዎ ፈጠራ ዘኾተተ እዩ።
- **ብ ILO III ኣድልዎ ፈጠራ፡** በዚ ዝኾተት፡ ኣብ ሥራሕ፣ ገበን ወንጀል ሪከርዲ፣ ብንግዲ ማሕበር ሥራሕቲ፣ ብርዕይቶ ፖለቲካን ብመበገሲ ማሕበራዊ ኮነታ ተበጊስካ ኣድልዎ ፈጠራ ዘኾተተ እዩ።
- **ብሰብዓዊ መሰላት፡** በዚ ዝኾተት፡ ብኮመንወልዝ መንግሥቲ ወይኻዓ ብምውካል ንዝግበር ሥራሕ እዚ'ውን ንኣድሓደ ዓለምለኽ ናይ ሰብዓዊ መሰላት ኣሰራርሓ፣ ከም ሲቪልን ፖለቲካዊ መሰላት ዘኣመሰሉ ዓለምለኽ ኣኬባ፣ ብመሰላት ሕጻንን ብመሰላት ኣካለጉዳዮታት ንዝኾነ ሰብ ዝተገብረ ስምምዕነት ዘይምክታል ምጥሓስ ንዝቐርብ ትርጣን ክሲ ዘኾተተ እዩ።

ኣብ አውስትራሊያ ዝኾነ ቦታ ኹይንካ ቅሬታ ከተእትዉ ከምትኽእልን እሞ ንማመልከቻ ምንም ዓይነት ክፍሊት የብሉን። ብናይ ኣሰራርሓ ከይዲ ዘለዉ ደረጃታት በዚ ታሕቲ ተገሊጾም እዮም።

ሕቶ ምድላው

- ርግፀኛ እንተዘይኾይንካ፣ ብዝኾነ ነገር ቅሬታ/ክሲ ከተእትዉ እንተደሊኻ፣ ንናይ ኮሚሽን ሃገራዊ መረዳኢታ ኣገልግሎት ብስልኪ **1300 656 419** ወይኻዓ ብኢሜል infoservice@humanrights.gov.au ጌርካ ኣዘራርብ።
- ንከይዲ ሥራሕ ንምጅማር ነቲ ክሲ መዳለዊ ቅጥዒ ናባኻ ክንልእኹ ንኽእል።
- ክሕግዘኻ እንተዘይኺእልና፣ ክሕግዘካ ናብ ዝኽእል ዝኾነ ሰብ ሽምካ ክነመሓላልፎ ንፍትን ኢና።

ቅሬታ/ክሲ ምድላው

- እቲ ቅሬታ/ክሲ ብጽሑፍ ክኸውን ኣለዎ። ነቲ ቅሬታ መዳለዊ ቅጥዒ መሊእኻ ብገብሩ ወይ ብፋክሲ ጌርካ ናባና ክትልእኹ ትክእል ወይኻ ዓብይቲ ብመስመር ብናትና ዌብሳይት፡ www.humanrights.gov.au ጌርካ ክተእትዉ ትክእል።
- በቲ ትደልዮ ቋንቋ ጌርካ ንዘለካ ቅሬታ ክተእትዎ ከምትክእልን ኣድላይ እንተኾይኑ ንዘለካ ቅሬታ ንምጽሓፍ ክንሕግዘካ ንክእል።
- ቅሬታ ንምእታው ናይ ሕጊ ኣየድልየካን እዩ።
- ምስዘለካ ቅሬታ ምድርዳር እንተዘይከእልና ንምንታይ ከምዘኾነ ግልጺ ንገብር።

ምድህሳስ/ምጽራይ

- ብዛዕባ ናትኻ ቅሬታ ንክንዘራረብ ከምንገብርኩን እሞ ዝበለጸ መረዳኢታ ክትህበና ክንሓተኻ ንክእል።
- ብሓፈሽኡ ንዘቐረብካዮ ክሲ ቅሬታ እቲ ኮሚሽን ነቲ ግለሰብ ወይኻ ክሲ ንዘቐረበሉ ድርጅት ኣዘራሪቡ ንናትኻ ቅዳሕ ጽሑፍ ቅሬታ ንምሃብ እዩ። ፍሉይ ዝበለ መረዳኢታ ንክተዳልዉ ክንሓተካ ንክእል ከምኡውን/ወይኻ ንዘሓብካዮ ምላሽ ንህበም ኢና። ብናትኻ ክሲ ቅሬታ ዝምልከት ነቲ ኮሚሽን ብዘየውሃበ መረዳኢታ ውሽጢ ብሕታዊ ዝኾነ ሓበሬታ ማለት ስሚዒታዊ ንዘኾነ መረዳኢታ ዘኻተተ ክኸውን ይክእል።
- ብሓደሓደ ጉዳያት ተበጊስካ ምስናትኻ ክሲ/ቅሬታ ምድርዳር ከምዘይንቐጽለሉ ምውሳኔ ከምንክእል፤ እሞ ነዚ ምክንያት ግልጺ ንገብር።
- ነቲ ክሲ ቅሬታ ብእርቂ ምድርዳር መፍትሒ ንምርካብ ምፍታን ከምዘኻእል ክነዘራርበካ ንክእል።

እርቂ/መማኸርቲ

- መማኸርቲ ማለት ንናትኻ ወይኻ ክሲ ዝቐረበሉ ድርጅት ተወካይ ሰብ ኣዘራሪብካ ብዛዕባ እዚ ጉዳይ መፍትሒ መርኸቢ መንገዲ ሜላታት ብምድልላይ ክንሕግዘካ ንፍትን ኢና።
- እቲ መማኸርቲ 'ናይ እርቂ ኣኼባ' ብዝብል ዝፍለጥ፤ ብኣካል ቐሪብካ ኣኼባ ወይኻ ብተለፎን ተደጊሩ ኣኼባ ምክያድ ከምዘኻእል እዩ። ብሓደሓደ ጉዳያት ብኢሜል ተጌሩ ምስቲ ኣማኸሪ ብምዝርራብ ነቲ ቅሬታ መፍትሒ ምድላይ ይክእል እዩ።
- እቶም ቅሬታ ክሲታት ብዝተፈላለዩ ብዘሓት ሜላታት መፍትሒ ክትረኽቡ ትክእል። ንኣብነት፡ ይቐሬታ ብምሕታት፤ ንፖሊሲ ብምቕያር ወይኻ ናይ ገንዘብ ካሕሳ ብምክፋል።

ንቤት ፍርዲ ክውሳድ ዝክእል ስጉምቲ – ርክብ ስጋ፤ ኣካለ ጉዳዮተኛ፤ ዓሌትን ብዕድመ ዝበጽሕ ኣድልዎ ፈጠራ

- ብዘይሕጋዊ ኣድልዎ ክፍጠር እንከሎ እቲ ኮሚሽን ናይ ምውሳኔ ሥልጣን የብሉን።
- ናትኻ ቅሬታ መፍትሒ እንተረኺቡ ወይኻ ብኻልእ ምክንያት እንተተቐሪጹ እሞ ነቲ ጉዳይኻ ናብ ቤት ፍርዲ ክትወስድ ይግባእ። ብዘይሕጋዊ ኣድልዎ እንተተፈጠሩ እሞ እቲ ቤት ፍርዲ እዩ ምውሳኔ ዝክእል።
- ናብ ኣውስትራሊያ ፈደራል ሰርኩት ቤት ፍርዲ ወይኻ ናብ ኣውስትራሊያ ፈደራል ቤት ፍርዲ ማመልከቻ ንምእታው ናትኻ ቅሬታ ብኮሚሽን ካብ ተቐረጸሉ ግዜ ጀሚሩ 60 መዓልታት ኣለካ።
- እቲ ኮሚሽን ነቲ ጉዳይኻ ናብ ቤት ፍርዲ ምውሳድ ወይኻ ኣብ ችሎት ፍርዲ ንናትኻ ወኪሉ ክሕግዘካ ከምዘይክእል እዩ።

- ነቲ ጉዳይኻ ናብ ቤት ፍርዲ ክትወስዶ እንተኾይንካ ምስ ሕገ ጠበቓ ወይም ሕጋዊ ዠኾነ ኣገልግሎት ክተዘራርብ የድሊ እዩ።

ውሳኔ/ሪፖርት – ንILO III ኣድልዎ ፈጠራን ሰብዓዊ መሰላት

- ዘለኻ ቅሬታ/ክሲ መፍትሒ እንተዘይረኹቡ ወይኻ ብሓደሓደ ካልኣት ምክንያታት እንተተቐረጹ፤ ንILO III ኣድልዎ ፈጠራ ወይኻ ሰብዓዊ መሰላት ምጥሓስ ከምተፈጸመ ክውስኖ ዝኸለል ናይቲ ኮሚሽን ፕሬዚደንት እዩ።
- ንኣድልዎ ፈጠራ ወይኻ ሰብዓዊ መሰላት ምጥሓስ ፍጻመ ኣቲ ፕሪሲደንት እንተኣሚኑሉ ናብ ፈደራል ኣቓብ ሕገ-ጠቅላይ ቤት ፍርዲ/ Federal Attorney-General ሪፖርት ክገብር ከምዝኸለል እዩ። ቦቲ ሪፖርት ውሽጢ ኣቲ ፕሪዚደንት ክሕብር ዝኸለሎ ነቲ ግለሰብ ዘይረኽቦ ነገር ወይኻ ንዝበጽሖ ጉድዳት ናይ ገንዘብ ካሕሳ ግምት ውሽጢ ምእታው እዩ። ኣቲ ሪፖርት ቦቲ ፓርላመንቲ ጠረጴዛ ክቐርብ ይኸእል።
- ብዛዕባ ኣድልዎ ፈጠራን ሰብዓዊ መሰላት ጥሕስት ኣቲ ፕሪሲደንት ንዝሓቦ ኣብነታት ቦቲ ኮሚሽን ዌብሳይት፡ <http://www.humanrights.gov.au/publications/reports-minister-under-ahrc-act> ኣቲኻ ምርኣይ።

ዝበለጸ ሓበሬታ ኣበይ ክረኽብ እኽእል?

ንናይ ኣውስትራሊያ ሰብዓዊ መሰላት ኮሚሽን ንክተዘራርብ ዝርዝር መረዳእታ:

ተለፎን

ንሃገራዊ መረዳእታ ኣገልግሎት ብስልኪ: 1300 656 419

ምስማዕ ዘፀገሞ/TTY: 1800 620 241

NRS 133 677

ፋክሲ: (02) 9284 9611

ኣስተርጓሚ እንተደሊኻ ብስልኪ **131 450 ጌርካ ምድቁ እሞ** ናብ ኣውስትራሊያ ሰብዓዊ መሰላት ኮሚሽን ንክረኽብካ ምሕታት።

ጸማም ወይኻ ናይ ምስማዕ ፀገም እንተሃልዩካ ንTTY ብስልኪ 1800 620 241 ጌርካ ንጻ ክተዘራርብ ትኽእል።

ጸማም ወይኻ ናይ ምስማዕ ወይኻ ናይ ምዝራብ ፀገም እንተሃልዩካ ብሃገራዊ ምልውዋጥ ኣገልግሎት (NRS) ስልኪ 133 677 ጌርካ ክተዘራርብ ትኽእል። ብምልክት/Auslan ኣስተርጓሚ እንተደሊኻ ክነዳልወልካ ንኽእል።

ኣይነ ስውር ወይኻ ጽገም ምርኣይ እንተሃልዩካ እሞ መረዳእታ ብካልእ መገዲ ንክዳለው እንተሃቲትኻ ይኸእል።

ብፖስታ

GPO Box 5218

Sydney NSW 2001

ኣብ መስመር

ኢሜል: infoservice@humanrights.gov.au

ዌብሳይት: www.humanrights.gov.au

ቅሬታ/ክሲ ኣብ መስመር ክተዳልው ትኽእሎ ኣብ ዌብሳይት:

<http://www.humanrights.gov.au/complaints/lodging-your-complaint> ብምእታው እዩ።

ኣፈሻዊ ንዝኾነ ሕጋዊ ምኽሪ

ቅሬታ/ክሲ ክተእትው ትሓስብ እንተኾይንካ፡ ሕጋዊ ዠኾነ ምኽሪ ክድልዩካ ይኸእል። ብዛዕባ ኣድልዎ ፈጠራን ምፍርራሕ ብዝምልከት ሕጋዊ ዠኾነ ምኽሪ ብዘይክፍሉት ብናጻ ክዳልው ዝኸእሉ ናይ ማሕበረሰብ ሕጋዊ ምኽሪ ኣገልግሎታት ከምዘለው እዮም።

ሕጋዊ ንዝገኙ ሓገዝ አካል ምርካብ ትክክሎ ብዌብሳይት: (<https://www.nationallegalaid.org/for-individuals/>) ወይኸዓ ብናትኻ ግልጋሎት ውሃብቲ ንዝርኽቡ ናይ ማሕበረሰብ ሕጋዊ ምኽሪ አገልግሎት ብዌብሳይት: (www.naclc.org.au/directory) ጌርካ እዩ።

አይናተይን ምባል: በዚ ሓቓዊ ጽሑፋዊ ወረቐቲ ዘሎ መረዳኢታ ከም መምርሒ ተባሂሉ ዝወጸ እዩ። እም ሕጋዊ ንዝገኙ ምኽሪ አይትክእን እዩ።